

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.196g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală, din Codul contravențional și din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești

CHIȘINĂU

10 decembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 7 decembrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 10 decembrie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală, din Codul contravențional și din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, ridicată de către dna Ana Rotaru, parte în dosarul nr. 5r-331/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 7 decembrie 2018, de către dna judecător Svetlana Garștea-Bria de la Judecătoria Chișinău, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul central, se află în examinare contestația depusă de către dl Anatolie Ignat împotriva ordonanței procurorului de la Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Botanica, de începere a procesului contravențional din 4 septembrie 2017.

4. În cadrul ședinței de judecată, dna Ana Rotaru a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 48 alin. (2), 49 alin. (5), 52 alin. (1) pct. 22, 252, 274, 275, 283 alin. (2), 284, 285, 286, 287, 287¹ alin. (1), 287³ alin. (1), 291, 313 din Codul de procedură penală, a articolelor 396 alin. (3) și 449 alin. (2) din Codul contravențional și a articolelor 1, 2 și 7 din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești.

5. Prin încheierea din 23 noiembrie 2018, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 24

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 252

Obiectul și scopul urmăririi penale

„Urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se **constata dacă este sau nu cazul să se transmită** cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia.”

Articolul 274

Începerea urmăririi penale

„(1) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art. 262 și 273 dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune **și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală**, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.

(2) În cazul în care organul de urmărire penală sau procurorul se autosesizează în privința începerii urmăririi penale, el întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la infracțiunea depistată, apoi, prin ordonanță, dispune începerea urmăririi penale.

(3) Ordonanța de începere a urmăririi penale, emise de organul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la data începerii urmăririi penale, se aduce la cunoștință în scris procurorului care efectuează conducerea activității de urmărire penală, prezentându-i-se totodată și dosarul respectiv. La momentul când a luat cunoștință de ordonanța de începere a urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă.

(3¹) În cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau de constatare rezultă bănuirea de săvârșire a unei infracțiuni prevăzute la art.1661 din Codul penal, procurorul urmează să decidă asupra acesteia corespunzător alin.(1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile.

(4) Dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite cu propunerea de a nu porni urmărirea penală. Dacă procurorul consideră că nu sunt circumstanțe care împiedică urmărirea penală, el restituie actele, cu ordonanța sa, organului menționat pentru începerea urmăririi penale.

(5) În cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cât mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. În cazul în care consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul, prin ordonanță, abrogă ordonanța de începere a urmăririi penale și dispune refuzul în pornirea urmăririi penale și clasarea procesului penal.

(6) Ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plângere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313.

(7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul anulează ordonanța pe care a emis-o și dispune începerea urmăririi penale.”

8. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 396

Competența procurorului

„(1) Procurorul emite ordonanța cu privire la contravenția pe care a constatat-o în exercițiul funcțiunii și o transmite autorității publice cu competență de examinare a contravențiilor.

(2) Procurorul constată și examinează contravențiile prevăzute la art.336.

(3) În cazul refuzului începerii urmăririi penale, încetării urmăririi penale din cauza că fapta constituie o contravenție, procurorul dispune, prin ordonanță motivată, pornirea procesului contravențional și, prin derogare de la alin. (1), examinează cauza.

[Alin.(4) abrogat prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

(5) Decizia procurorului poate fi contestată în termen de 15 zile de la emitere și se examinează în conformitate cu prevederile art.448 și ale capitolului VII din cartea a doua.”

Articolul 449

Sesizarea procurorului în soluționarea cauzei contravenționale

„(1) Dacă în procesul contravențional se constată că fapta considerată contravenție a fost săvârșită în condiții care o plasează sub incidența legii penale, dosarul se remite neîntârziat, prin încheiere motivată, procurorului, după competență.

(2) Dacă, în mersul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală se constată că fapta care se considera infracțiune este contravenție, dosarul se remite neîntârziat, prin ordonanță motivată, procurorului, care procedează conform art. 396 alin. (2).”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești sunt următoarele:

„Art.1. – (1) Sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova se reorganizează după cum urmează:

a) judecătoriile Centru, Buiucani, Rîșcani, Botanica și Ciocana din municipiul Chișinău fuzionează prin contopire, formând Judecătoria Chișinău;

[...]”

„Art.2. – (1) Judecătoriile nou-create conform art.1 alin.(1) își vor începe activitatea la 1 ianuarie 2017.

(2) Unificarea sediilor judecătoriilor se va efectua treptat, până în data de 31 decembrie 2027, pe măsura creării condițiilor pentru aceasta, conform planului aprobat de Parlament la propunerea Guvernului.

(3) Până la crearea condițiilor de funcționare într-un sediu unic, judecătoriile nou-create conform art.1 alin.(1) vor avea mai multe sedii, sediul central al judecătoriei fiind sediul judecătoriei nou-create, conform anexei la prezenta lege. Președintele, vicepreședintele și șeful secretariatului judecătoriei vor activa în sediul central al acesteia.

(4) Fiecare sediu al judecătoriei, cu excepția sediului central, este administrat de către un administrator al clădirii, desemnat de președintele judecătoriei.

(5) Configurarea Programului integrat de gestionare a dosarelor privind repartizarea dosarelor în instanțele judecătorești se va realiza în funcție de unificarea sediilor judecătoriilor nou-create.

[...]”

„Art.7. – Legea nr.514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.15–17, art.62), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 15 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Instanța judecătorească poate avea unul sau mai multe sedii.”

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a susținut că prevederile contestate din Codul de procedură penală și din Codul contravențional, care reglementează încetarea, clasarea, refuzul pornirii urmăririi penale și scoaterea persoanei de sub urmărire penală, soluționarea și procedura de examinare a cererii de strămutare a judecării cauzei penale, și din Legea privind reorganizarea judecătorească, prin care a fost modificat statutul juridic al instanțelor judecătorești considerate egale în grad, restrâng posibilitatea strămutării cauzei penale.

11. Autorul excepției a menționat că problema abordată în sesizare ține de abilitatea organului de urmărire penală de a decide unipersonal privind

soluționarea cauzei penale fără a o trimite în instanța de judecată, fapt care contravine accesului liber la justiție și dreptului la viață și la integritate fizică și psihică.

12. În opinia autorului excepției, prevederile contestate sunt contrare dispozițiilor articolelor 20, 24, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală, a Codului contravențional și a Legii cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dna Ana Rotaru, parte în dosarul nr. 5r-331/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central. Sesizarea este formulată de către un subiect căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie mai multe prevederi din Codul de procedură penală și din Codul contravențional, care reglementează încetarea, clasarea, refuzul pornirii urmăririi penale și scoaterea persoanei de sub urmărire penală, soluționarea și procedura de examinare a cererii de strămutare a judecării cauzei penale, și din Legea privind reorganizarea judecătorească, prin care a fost modificat statutul juridic al instanțelor judecătorești considerate egale în grad.

17. Articolul 274 [*începerea urmăririi penale*] alin. (1) din Codul de procedură penală prevede că organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în articolele 262 și 273 dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv. Alineatul (4) al aceluiași articol prevede că, dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite cu propunerea de a nu porni urmărirea penală. Dacă procurorul consideră că nu sunt circumstanțe care împiedică urmărirea penală, el restituie actele, cu ordonanța sa, organului menționat pentru începerea urmăririi penale.

18. Curtea menționează că, în cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cât mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. În cazul în care consideră că lipsesc motivele pentru începerea urmăririi penale, procurorul anulează, prin ordonanță, ordonanța de începere a urmăririi penale și dispune refuzul de pornire a urmăririi penale și clasarea procesului penal. **Ordonanța de refuz al începerii urmăririi penale poate fi atacată, cu o plângere, în fața**

instanței de judecată, în condițiile articolului 313 din Codul de procedură penală. Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul anulează ordonanța pe care a emis-o și dispune începerea urmăririi penale (articolul 274 din Codul de procedură penală).

19. Articolul 396 din Codul contravențional stabilește competența procurorului de a soluționa cauzele contravenționale. Astfel, în cazul refuzului de începere a urmăririi penale sau al încetării urmăririi penale din cauză că fapta constituie o contravenție, procurorul dispune, prin ordonanță motivată, pornirea procesului contravențional și examinează cauza. Decizia procurorului poate fi contestată în termen de 15 zile de la emitere și se examinează în conformitate cu prevederile articolului 448 din Codul contravențional.

20. Astfel, având în vedere că atât ordonanța de refuz al începerii urmăririi penale, cât și ordonanța motivată de pornire a procesului contravențional pot fi contestate în fața instanței de judecată în condițiile prevederilor Codului de procedură penală și, respectiv, în condițiile prevederilor Codului contravențional, Curtea nu poate reține, în acest caz, încălcarea articolului 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție.

21. Cu referire la celelalte articole contestate în sesizare, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate trebuie să cuprindă trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității, norma de referință despre care se pretinde că este încălcată și motivarea de către autorul excepției a pretensei neconformități existente între cele două texte (a se vedea DCC nr. 98 din 19 decembrie 2016, § 22).

22. În prezenta cauză, excepția de neconstituționalitate nu cuprinde motivarea pretensei neconformități a textelor criticate cu normele constituționale invocate. Autorul sesizării nu a demonstrat legătura dintre prevederile menționate și Constituție. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile excepțiile de neconstituționalitate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument.

23. Totodată, Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 19; DCC nr. 52 din 27 iunie 2017, § 28; DCC nr. 116 din 15 decembrie 2017, § 23; DCC nr. 67 din 19 iunie 2018, § 18; DCC nr. 105 din 6 septembrie 2018, § 20; DCC nr. 108 din 25 septembrie 2018, § 20).

24. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală, din Codul contravențional și din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală, din Codul contravențional și din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, ridicată de către dna Ana Rotaru, parte în dosarul nr. 5r-331/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 10 decembrie 2018

DCC nr. 160

Dosarul nr. 196g/2018